

Budgetskrivelse 2022

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Beslut, händelser och förändringar i omvärlden.....	4
Förändringar i Malmö stad	11
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	14
Arbetsmarknad och ekonomiskt bistånd.....	14
Boende och hemlöshet.....	15
Individ- och familjeomsorg	16
Hållbart arbetsliv – framtidens arbetsplats.....	17
Digitalisering	18
Lokaler.....	18
Kommunbidrag	19
Statsbidrag flyktingar	20
Riktade statsbidrag och övriga bidrag.....	21
Begäran om investeringsram.....	22
Investeringsram.....	22

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden ansvarar för att ge stöd och hjälp till de Malmöbor inom nämndens målgrupper som har behov av insatser och rätt till bistånd. Nämnden har genom sitt uppdrag en viktig roll i stadens arbete för att bidra till en hållbar utveckling. Nämnden står inför komplexa utmaningar som kräver strategiskt och långsiktigt arbete tillsammans med andra.

Nämnden bedömer att Malmöbornas behov av stöd från socialtjänsten sannolikt kommer att öka under perioden 2022 till 2024 på grund av förändringar i omvärlden:

- Fortsatt befolkningstillväxt.
- Utmaningar ur ett folkhälsoperspektiv.
- Långsiktiga effekter av pandemin – utsatta grupper har drabbats hårdast.
- Ökande långtidsarbetslöshet och fortsatt hög arbetslöshet bland utsatta grupper.
- Fler anmälningar på grund av våld i nära relationer.

En mer stabil migration, ett minskat bostadsunderskott i staden och minskad organiserad brottslighet motverkar dessa öknings i viss utsträckning. Nationella beslut påverkar nämndens kostnader, till exempel den statliga arbetsmarknadspolitiken, översyn av socialtjänstlagen samt socialförsäkringsförmåner och arbetslöshetsersättningar som inte täcker den enskildes behov att klara sin egen försörjning.

Nämnden har identifierat ett antal utmaningar där staden skulle vinna på att stärka det gemensamma arbetet. Ett framgångsrikt arbete med dessa frågor innebär bättre livsvillkor för de Malmöbor som ingår i nämndens målgrupper samt minskade kostnader för staden som helhet:

- Fortsatt utveckling och finansiering av det gemensamma arbetet för likvärdiga uppväxtvillkor.
- Fri från våld - en gemensam angelägenhet.
- Fler Malmöbor i självförsörjning.
- Fortsatt utveckling av samordningen för att motverka hemlöshet.
- Gemensamt arbete mot god och nära vård
- Social mobilisering tillsammans med civilsamhället.

Nämndens arbete med verksamhetsutveckling och effektivisering under åren 2022–2024 innefattar:

- Inriktningen mot *arbete först* som innebär att alla som kan arbeta, ska arbeta.
- Arbete riktat mot arbetsgivare och bristyrken för att fler Malmöbor som uppstår försörjningsstöd ska kunna kombinera sociala insatser, arbete eller praktik och studier.
- Arbete mot misstänkta bidragsbrott och för att eliminera risk för felaktiga utbetalningar.
- Att stärka det brukarnära stödet inom hemlöshetsområdet genom effektivt användande av boenden i egen regi och genom att säkerställa att boendeplaceringar följer brukarens planering.
- Att förstärka tidiga och samordnade insatser i samverkan med berörda nämnder.
- Att ytterligare öka antalet insatser i egen regi samt ha fler, mer flexibla och samordnade insatser för att förbättra effekten av vården och öka kostnadseffektiviteten i verksamheten.
- Ett omfattande digitaliseringsarbete och ett mer effektivt nyttjande av lokaler.

Arbetsmiljöarbetet inom nämndens verksamheter kommer att fokusera på samverkan och delaktighet, ett hållbart arbetsliv, att förebygga hot och våld på arbetsplatsen samt ett arbete kring *framtidens arbetsplats*.

Arbetsmarknads- och socialnämnden beslutade i juni 2021 om en *plan för att begränsa kostnadsökningar genom effektivisering och prioritering*. Planen är ytterligare ett steg i det pågående effektiviseringsarbetet.

Nämndens bedömning är att det finns ett behov av kommunbidragstillskott på 50–60 miljoner kronor under 2022 för att skapa rimliga förutsättningar för utförande av nämndens uppdrag med fortsatt fokus på långsiktiga och hållbara effektiviseringsåtgärder.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2022 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten? Hur kan nämnden bidra till att underlätta måluppfyllelsen och/ eller minska nettokostnaderna för Malmö stad som helhet?

Arbetsmarknads- och socialnämnden påverkas av förändringar i omvärlden såsom konjunktur, bostadsbyggande och befolkningstillväxt samt beslut som fattas på nationell och regional nivå. Flera av de utmaningar som arbetsmarknads- och socialnämnden står inför de närmaste åren kräver ett arbete tillsammans i staden och beskrivs i detta avsnitt.

Beslut, händelser och förändringar i omvärlden

Nationella beslut och statlig styrning påverkar nämndens kostnader

Det finns ett stort antal nationella utredningar, lagförslag och beslut som påverkar eller kommer att påverka nämnden under åren 2022 till 2024. Beslut om hur kommunerna ska finansieras kan också komma att påverka nämnden.

Statsbidrag och statliga ersättningar till enskilda

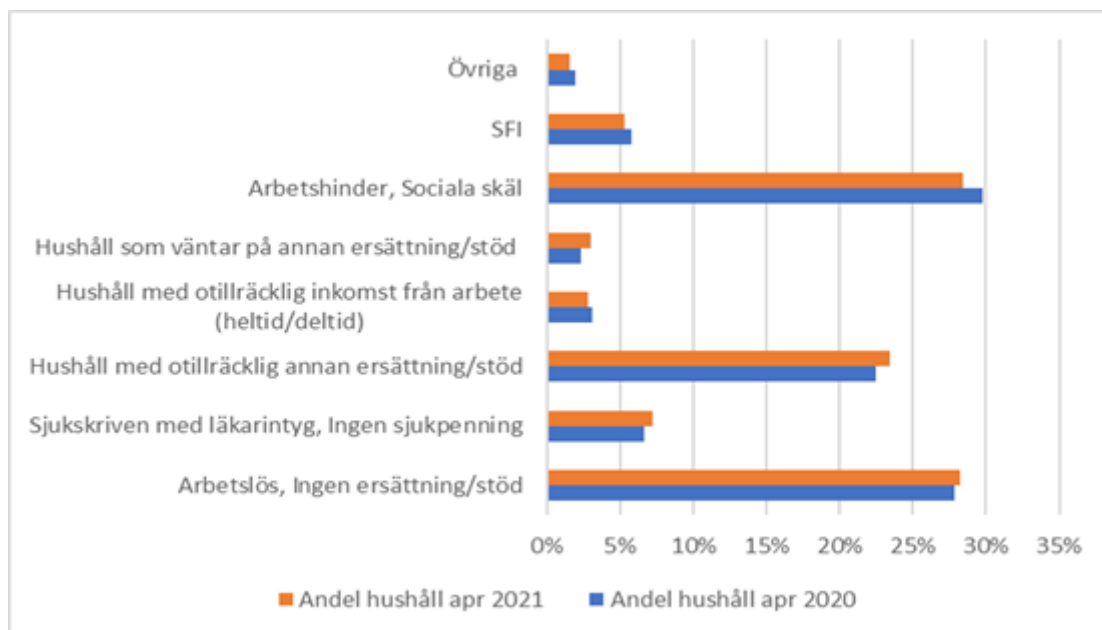
Tillfälliga och riktade statsbidrag försvårar nämndens planering och kan leda till underfinansierad verksamhet om de sedan dras in. Generella och långsiktiga satsningar ger bättre förutsättningar för en stabil utveckling och verksamhet. Statskontoret konstaterar i sin årliga uppföljning av statens styrning av kommuner och regioner att ungefär två tredjedelar av de nya styrsignalerna under 2020 inte hade koppling till pandemin. Regeringens *välferdskommision* har initierat en översyn av riktade och generella statsbidrag.

Ersättningen från Migrationsverket för ensamkommande barn och unga har under de senaste åren inte täckt kommunens kostnader. Nämnden har löpande arbetat för mer kostnadseffektiva insatser som tillgodoser ungdomarnas behov. Samtidigt har en stor andel av de ensamkommande barn som bor i Malmö blivit vuxna. Nämndens underskott för verksamheten prognostiseras därför att minska från nästan 50 miljoner kronor för tre år sedan till cirka två miljoner kronor för 2021. Målgruppen prognostiseras att fortsätta minska under perioden 2022–2024 på grund av att mottagandet fortsätter att vara lågt.

Nämndens ekonomi påverkas av att socialförsäkringar och arbetslöshetsersättningar inte är tillräckliga för att Malmöbor ska bli självförsörjande. Cirka 60 procent av försörjningsstödstagarna i Malmö är berättigade till försörjningsstöd på grund av att de inte får någon ersättning från statliga myndigheter eller att andra ersättningar eller inkomsten från arbete inte räcker till.

En analys av beviljat ekonomiskt bistånd under 2019 visade att strax över 25 procent betalades ut till hushåll som hade otillräcklig ersättning från andra socialförsäkringar och enbart behövde kompletterande försörjningsstöd eller till hushåll som var sjukskrivna med läkarintyg men som inte fick någon ersättning.

Diagram 1: Andel hushåll med ekonomiskt bistånd uppdelat på huvudsaklig anledning

Källa: Verksamhetssystemet Procapita genom Koll

Regeringen har beslutat om ett antal tillfälliga ändringar i socialförsäkringssystemen för att mildra de ekonomiska effekterna av coronapandemin. Åtgärderna gäller enligt nuvarande beslut till slutet av september 2021.

Arbetsförmedlingens reformering leder till osäkerhet och ökade behov av kommunala insatser för målgruppen

2019 beslutades att Arbetsförmedlingen skulle reformeras med målet att reformeringen ska vara klar under 2022. Arbetsförmedlingens insatser kommer framöver i huvudsak att utföras av fristående aktörer. Nämnden bedömer att reformeringen och osäkerheten kring finansieringen av Arbetsförmedlingen kommer att påverka möjligheterna till samarbete kring arbetslösa Malmöbor samt planeringen av nämndens eget arbete med målgruppen.

Utredningen om kommuners medverkan i den statliga arbetsmarknadspolitiken (SOU 2020:41) drog slutsatsen att det även i framtiden är tillåtet för kommunerna att på uppdrag av och med ersättning från Arbetsförmedlingen vara leverantörer av arbetsmarknadspolitiska tjänster. Om Malmö stad skulle bli en leverantör till Arbetsförmedlingen skulle det innebära stora förändringar i relationen. Till exempel skulle Arbetsförmedlingen då definiera målgrupper för olika insatser och den kommunala verksamheten måste av konkurrensskäl separeras från övrig kommunal verksamhet.

Den statliga utredningen öppnade även upp för möjligheten att Arbetsförmedlingen kan ge kommuner i uppdrag att utföra arbetsmarknadstjänster inom ett samarbete för att uppnå gemensamma mål. Hur förutsättningarna för denna typ av samarbeten kommer att se ut är för närvarande oklart. Sveriges kommuner och regioner (SKR) har efterlyst förtydliganden kring kommunernas roll framöver.

Under de senaste åren har finansieringen av Arbetsförmedlingen och särskilt arbetsmarknadsanställningar varit ryckig. Inför 2020 fick arbetsförmedlingen utökade resurser för att kunna finansiera extratjänster men redan under våren 2021 har de aviserat att resurserna inte räcker till för att finansiera alla extratjänster som Malmö stad har planerat för. Förändringarna gör det svårt för nämnden att planera för insatser, personal och finansiering inom verksamheten.

Sammantaget gör nämnden bedömningen att staden behöver erbjuda mer stöd och insatser till arbetslösa Malmöbor under de kommande åren. I *Ekonomisk prognos 2021* bedömdes nämndens merkostnader för detta kunna uppgå till så mycket som 70 miljoner kronor. Utvecklingen under sommaren tyder dock på att utfallet kommer att bli något lägre. En mer detaljerad bedömning kommer att göras i nämndens *Delårsrapport* som överlämnas till kommunstyrelsen i september 2021.

Statlig styrning påverkar nämndens verksamheter

Ny socialtjänstlag

Den nya socialtjänstlagen föreslås träda ikraft den 1 januari 2023 och förväntas bland annat främja det förebyggande arbetet och förenkla biståndsgivningen. Nämnden bedömer att den nya socialtjänstlagen kommer att medföra ökade kostnader initialt som kommunen behöver kompenseras för. Kostnader för att förbereda för införandet av den nya lagen kan uppkomma redan under 2022.

Samsjuklighetsutredningen

Regeringen har tillsatt en utredning om samordnade insatser vid samsjuklighet i form av missbruk och beroende och annan psykiatrisk diagnos. Utredningen ska lämna en slutrapport i november 2021 men presenterade redan hösten 2020 en övergripande inriktning för utredningen. Inriktningen innebär att hälso- och sjukvården ska ansvara för all medicinsk, psykologisk och psykosocial behandling för samtliga psykiatriska diagnoser – inklusive missbruk och beroende. Om denna inriktning antas av regeringen kommer nämnden under perioden 2022 till 2024 att behöva arbeta med att förbereda för en betydande förändring i verksamhetens inriktning. Förändringen kommer sannolikt också innebära en minskning av kommunbidraget avseende målgruppen.

Utredning om social bostadspolitik

Regeringen har tillsatt en utredning om social bostadspolitik som syftar till att hjälpa fler in på bostadsmarknaden. Utredningen ska lämna sin slutrapport i november 2021. Uppdraget är att se över uppgiftsfördelningen mellan stat och kommun och de bostadspolitiska verktyg som kommuner har för att hjälpa de hushåll som står längst ifrån bostadsmarknaden. Nämnden bevakar utredningens arbete och konsekvenserna för nämndens verksamhet.

Övriga lagändringar

Under 2021 har riksdagen fattat beslut om ett flertal lagändringar som innebär ett ökat ansvar för socialtjänsten och ökad administration eller kostnader. Regeringen gör i respektive fall bedömningen att konsekvenserna för kommunerna är små. Några exempel på sådana beslut är:

- Socialnämndens ansvar för personer som utsätter närstående för våld utökas från och med 1 augusti 2021. Nämnden gjorde i sitt yttrande avseende förslaget bedömningen att detta kommer att kosta mer än den compensation som utredningen föreslår.
- En möjlighet att lämna uppgifter till polismyndigheten för att förebygga allvarliga brott i nära relationer.
- Ett nytt brott, *barnfridsbrott*, träder ikraft den 1 juli 2021 och innebär att det blir olagligt att utsätta barn för situationer där de bevittnar brott. Nämnden gör bedömningen att detta kommer att leda till fler polisanmälningar utifrån brott som nämndens verksamheter uppmärksammar.
- Riskdagen har fattat beslut om lagändringar som syftar till att stärka barnets ställning i vårdnadstvister. Huvuddelen av lagändringarna börjar gälla den 1 juli 2021, medan den nya lagen om informationssamtal börjar gälla den 1 januari 2022.

Befolkningsutvecklingen leder till ökade behov av insatser

Malmöns växande befolkning påverkar nämnden eftersom fler Malmöbor förväntas efterfråga och behöva nämndens stöd och insatser. Malmöns befolkning i arbetsför ålder (20-64 år) prognostiseras att öka med i genomsnitt 2 000 personer per år under åren 2022 till 2024.

Under de senaste åren har runt nio procent av Malmös invånare någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd. Befolkningsökningen innebär att cirka 180 fler hushåll kommer att ha behov av ekonomiskt bistånd varje år, om behovet av ekonomiskt bistånd i befolkningen förblir oförändrat. Statistiska centralbyrån (SCB) har visat att antalet personer i landet som är försörjda på sociala ersättningar och bidrag ökade under 2020, men denna utveckling har ännu inte speglats inom ekonomiskt bistånd i Malmö.

Utifrån Malmö stads senaste befolkningsprognos beräknas antalet barn och unga öka med ungefär 1 200 per år under perioden 2022-2024. Detta innebär att ungefär 50 fler barn varje år kommer att behöva insatser, utifrån antagandet att andelen barn i befolkningen som får insatser förblir oförändrad.

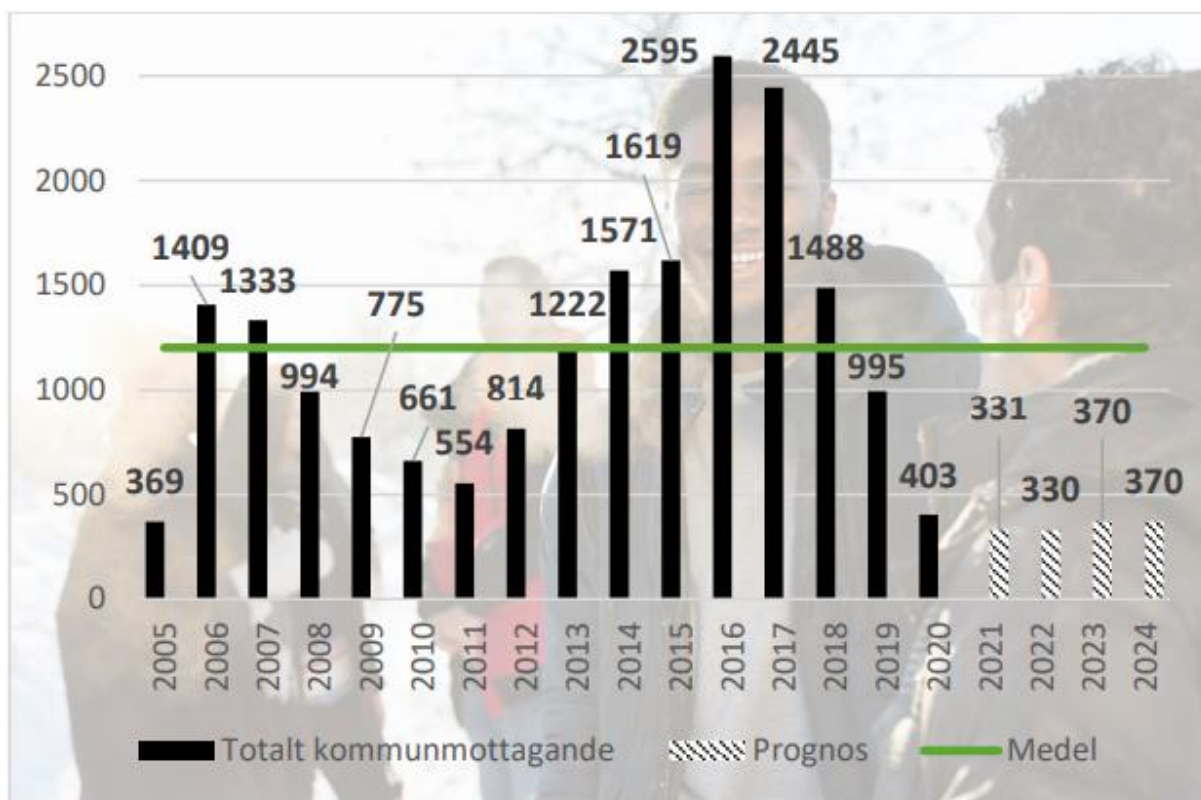
Ett jämnt mottagande av nyanlända ger bättre planeringsförutsättningar

Prognos för mottagande av nyanlända

Det finns flera osäkerhetsfaktorer kring migration till exempel hur migration påverkas av fortsatta reserestriktioner på grund av coronapandemin och konflikter i världen. Regeringen har föreslagit ändringar i migrationslagstiftningen som liknar den tillfälliga lagstiftning som är på plats idag. Ändringarna trädde ikraft den 20 juli 2021.

Malmö stads migrationsprognos från mars 2021 visar att antalet nyanlända som Malmö förväntas ta emot fortsätter att minska under åren 2022 till 2024 jämfört med tidigare år. Malmö beräknas ta emot i genomsnitt runt 350 nyanlända per år i jämförelse med nästan 1 000 personer under 2019 och cirka 400 under 2020.

Diagram 2: Antal kommunmottagna i Malmö 2005-2020 samt prognos 2021-2024

Källa: Migrationsdata Malmö, mars 2021

Ett jämnt mottagande av nyanlända under flera års tid ger bättre planeringsförutsättningar för nämnden. Påverkan på nämndens verksamheter redovisas i avsnittet *förändring och utveckling av nämndens verksamhet*.

Lagstiftning om eget boende

Den nya lagstiftningen om eget boende (EBO) trädde ikraft 2020. Lagstiftningen innebär att Malmö stad har möjlighet att undanta vissa socioekonomiskt utsatta områden från asylsökandes eget boende. Om en asylsökande person flyttar till ett sådant område förlorar hen som huvudregel sin rätt till ersättning från Migrationsverket. Enligt Malmö stads migrationsprognos har lagstiftningen inte fått några större effekter på antalet asylsökande personer som väljer eget boende istället för att bo på en av Migrationsverkets anläggningsboenden. Migrationsverket gör samma bedömning på nationell nivå.

En god och jämlik hälsa i Malmö

SKR har tillsammans med kommuner och regioner tagit fram *Strategi för hälsa* med mål och indikatorer. Målsättningarna har ett förebyggande och hälsofrämjande perspektiv och är satta för att kunna skapa en samsyn kring prioriteringar inom skola, socialtjänst, vård och omsorg samt hälso- och sjukvården. Det övergripande målet är *en god och jämlik hälsa*.

Indikatorerna inom strategi för hälsa visar att det finns utmaningar i Malmö ur ett folkhälsoperspektiv, bland annat gällande ekonomiskt utsatta hushåll, nyanländas etablering på arbetsmarknaden och slutförande av gymnasiestudier. Indikatorerna visar på en större utsatthet i Malmö jämfört med andra kommuner vilket i sin tur innebär att sannolikheten är högre att Malmöbor har behov av stöd och hjälp från nämndens verksamheter.

Ur ett barnperspektiv är en god och jämlik hälsa angelägen. I *Strategi för hälsa* beskrivs att barn som kommer från en lägre socioekonomisk position har större sannolikhet att bli inskrivna på sjukhus, få sämre betyg samt få ekonomiskt bistånd och sämre hälsa som unga vuxna.

Långsiktiga effekter av coronapandemin för utsatta grupper

Under det senaste året har flera nationella aktörer publicerat rapporter där de drar slutsatsen att det finns en risk för att utsatta grupper har drabbats hårdast av pandemin och att barn och unga kommer att påverkas även på längre sikt.

Vårdanalys drar i sin rapport *Under rådande omständigheter* slutsatsen att pandemin sannolikt kommer att ”leda till ett ökat behov av stöd från socialtjänsten, särskilt i grupper och områden som redan är utsatta”. De rekommenderar därför att det i kommunerna finns en ”beredskap för hur ökade behov ska hanteras och förebyggas”. Även Folkhälsomyndigheten, Statistiska centralbyrån och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) har gjort liknande bedömningar under 2020 och 2021.

Föregående avsnitt om en god och jämlik hälsa visade att Malmö hade sämre resultat än genomsnittet på flera indikatorer som bidrar till en god hälsa. Därför finns det en stor risk att pandemin får långsiktiga och varaktiga konsekvenser i staden. Nämnden bedömer att behovet av insatser från socialtjänsten kommer att kvarstå och det finns en risk för fortsatta ökningarna i antalet anmälningar som leder till fler insatser.

Under hösten 2020 och vintern 2021 har färre vuxna träffat barn och unga då skolundervisning bedrivits på distans, fritidsaktiviteter varit inställda och sociala kontakter har begränsats. Ju färre vuxna som träffar barn desto större risk att ett barns behov inte synliggörs genom en orosanmälan. Under de första månaderna 2021 har ökningen av antal orosanmälningar till nämnden avtagit men det är osäkert om detta är en permanent effekt eller en tillfällig effekt av att färre vuxna träffar barn och unga. Nämnden bedömer att det finns en risk för ett ökat antal anmälningar när fler vuxna återigen ser barns behov.

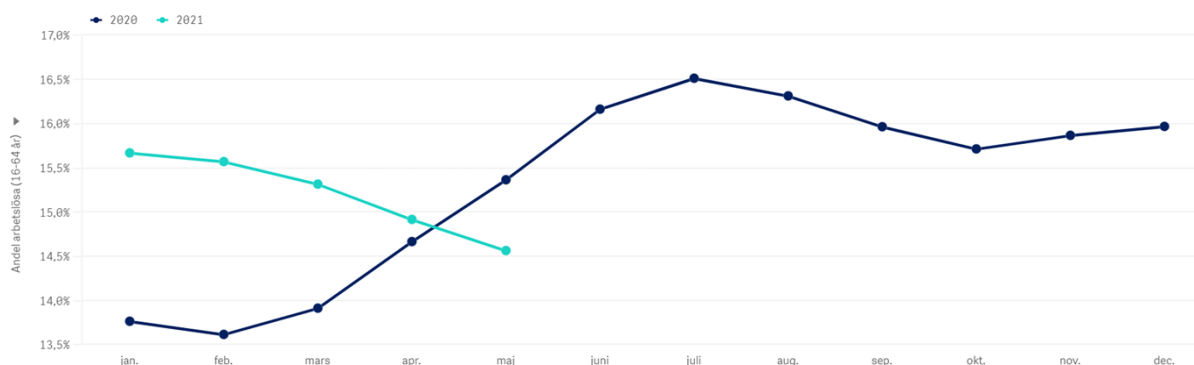
Återhämtning och tillväxt på arbetsmarknaden

Arbetsmarknads- och socialnämndens verksamheter för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsinsatser påverkas av konjunkturen och läget på arbetsmarknaden. Utvecklingen påverkar Malmöbornas möjligheter att bli eller förbli självförsörjande.

Regeringens senaste prognos för konjunkturen visar på en stark återhämtning och tillväxt inom svensk ekonomi under 2022 och 2023. Avgörande för utvecklingen blir hur smittspridning, vaccinationsprogram och restriktioner fortlöper världen över.

Läget på arbetsmarknaden under perioden 2022 till 2024 präglas av en återhämtning efter den ökande arbetslösheten under 2020 och 2021. Trots att sysselsättningen prognostiseras öka och arbetslösheten minska bedömer regeringen att det dröjer till 2022 innan sysselsättningen har återhämtat sig och till 2023 innan arbetslösheten har minskat till 2019 års nivåer.

Diagram 3: Arbetslösheten i Malmö som andel av arbetskraften, 16-64 år.

Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik

Arbetsförmedlingen har under våren 2021 beskrivit att läget på arbetsmarknaden förbättrats i snabbare takt än tidigare prognostiserat. De beskriver däremot att långtidsarbetslösheten ökar och att personer i utsatta grupper har svårare att få jobb. Arbetsförmedlingen bedömer att pandemin har påskyndat strukturomvandlingen och ökat behovet av stöd för att byta yrkesbana.

En ökande långtidsarbetslöshet kan leda till att fler personer framöver får behov av ekonomiskt bistånd. Nämnden bedömer att kostnaderna för det ekonomiska biståndet kommer att öka i Malmö till följd av att långtidsarbetslösheten stiger och ett antal personer kommer inte att vara kvalificerade till den inkomstrelaterade arbetslöshetsersättningen.

Det behövs fler bostäder för hushåll med låga inkomster

Malmö stads *Befolkningsprognos 2021-2031* visar att bostadsbyggandet prognostiseras att minska från år 2021 fram till år 2027 men att det under den kommande 10 års perioden kommer att byggas fler bostäder i Malmö än vad som är motiverat av befolkningsökningen.

Bostadsbyggandet i Malmö var under 2020 fortsatt högt och 3 370 bostäder blev klara under året samtidigt som 2 884 bostäder påbörjades. Byggtakten är alltså fortsatt hög i Malmö och bostadsbristen minskar.

Malmö har en relativt låg andel lägenheter i hyresrätt och hyrorna är fortsatt höga. Stadskontorets rapport *Flyttkedjeanalys för nybyggnation i Malmö* (2019) visar att det frigörs flest hyresrätter och bostäder i låginkomstområden om det byggs hyresrätter i låg- eller medelinkomstområden. Samtidigt visar en marknadsanalys från 2020 på ett minskat byggande av hyresrätter på sikt (Marknadsanalys Malmö, Tyréns, 2020).

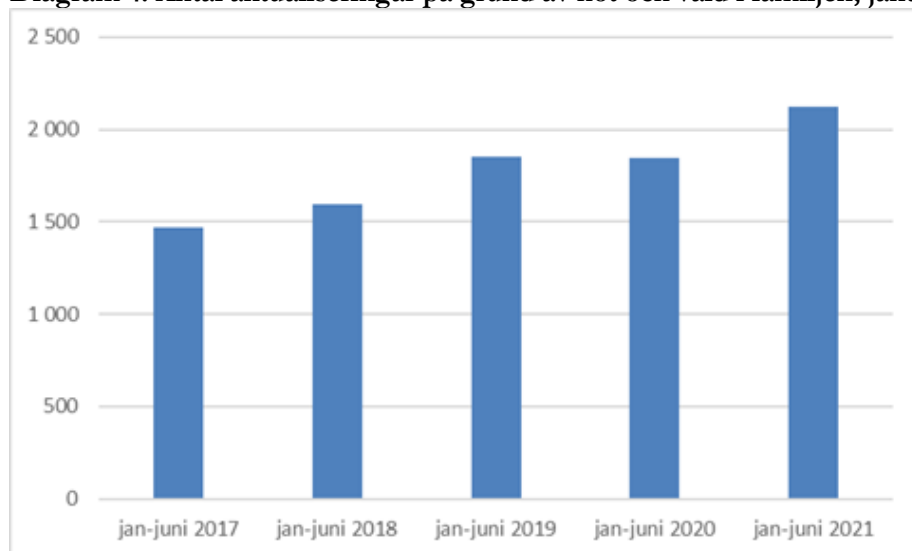
För att kunna tillgodose behovet av bostäder för arbetsmarknads- och socialnämndens målgrupper, krävs att det byggs bostäder för hushåll med låga inkomster. Höga hyreskostnader, särskilt i nybyggnation, är en orsak till att hushåll med ekonomiskt bistånd har svårigheter att uppnå självförsörjning. Den fortsatt höga arbetslösheten i Malmö, som beskrivs ovan, riskerar också att leda till att fler hushåll blir hemlösa eller att hushåll får svårare att själva bära sin hyreskostnad.

Stort behov av stöd och hjälp på grund av våld i nära relationer

Hur coronapandemin på längre sikt kommer att påverka tryggheten är fortsatt osäkert men det finns en risk för ökat utanförskap och otrygghet i samhället på grund av högre arbetslöshet vilket i sin tur kan leda till ökad psykisk ohälsa samt ökat missbruk och beroende.

Antalet aktualiseringar (anmälningar eller ansökningar) på grund av hot och våld i familjen har ökat årligen under de senaste åren men ökningstakten har minskat successivt. Under det första halvåret 2021 har ökningen återigen varit stor och nämnden har fått in 15 procent fler aktualiseringar på grund av hot och våld i familjen jämfört med föregående år. Den stora ökningen bedöms leda till ett fortsatt stort behov av insatser från nämndens verksamheter.

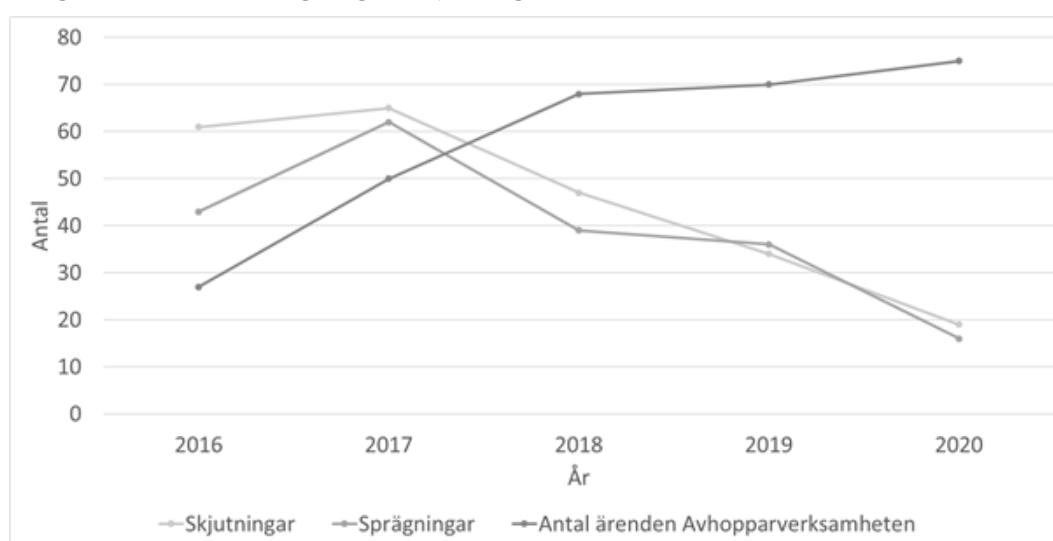
Diagram 4: Antal aktualiseringar på grund av hot och våld i familjen, januari-juni 2017-2021

Källa: Verksamhetssystemet Procapita genom Koll

Trots att färre Malmöbor under de senaste åren varit utsatta för brott och att fler känner sig trygga finns det fortsatt en stor upplevd otrygghet och oro i Malmö. I det offentliga rummet är den allvarliga och organiserade brottsligheten en stor utmaning. Antalet sprängningar och skjutningar har minskat årligen under de senaste fyra åren och fler personer har tagit del av nämndens insatser genom till exempel *Sluta Skjut* och *avhopparverksamheten*.

Diagram 5: Antal sprängningar, skjutningar och ärenden till avhopparverksamheten

Källa: Malmöpolisen och verksamhetsstatistik avhopparverksamheten.

Förändringar i Malmö stad

För att Malmö stad ska kunna bidra till att uppnå de globala målen och bli en socialt hållbar stad finns det ett antal utmaningar som kräver ett arbete tillsammans i staden. Ett framgångsrikt arbete med dessa utmaningar bedöms innebära bättre livsvillkor för de Malmöbor som har behov av nämndens insatser och bedöms leda till minskade kostnader för staden som helhet.

Gemensamt arbete för likvärdiga uppväxtvillkor

Trygga och likvärdiga uppväxtvillkor för barn och unga är en omfattande utmaning för staden. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen konstaterar att oroanmälningar om barn och unga ökar i snabbare takt än utvecklingen av antalet personer i åldersgruppen. Malmö stads nämnder ska verka för att öka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer i barns och ungas livsmiljöer. Detta med utgångspunkt i ett av kommunfullmäktiges mål för mandatperioden. Uppdrag i budget som kopplar till tidiga insatser för barn och unga bör riktas till samtliga nämnder vars verksamhet är berörd och kan bidra i arbetet.

I arbetet med att säkra likvärdiga förutsättningar och uppväxtvillkor behöver förebyggande och tidiga insatser kring barn och unga prioriteras och ges på den arena där barnet/den unge befinner sig. Detta för att använda samhällets resurser på bästa sätt och undvika mer kostsamma insatser längre fram.

Nämnderna är överens om att strukturerade och tydliga former för samverkan mellan nämnderna kring barns och ungdomars behov är en viktig förutsättning för tidiga insatser. I Malmö har denna strukturerade samverkan byggts upp och de senaste åren utvecklats genom *Samverkan för barn och unga i Malmö* (SBUM). Denna samverkansgrupp har representanter från flera berörda nämnder, polisen och Region Skåne.

För att tidigare kunna upptäcka och ge stöd till de barn och unga som behöver det krävs att tidiga och samordnade insatser prioriteras och att resurser avsätts för det gemensamma arbetet. SKR har identifierat gemensam finansiering som en av framgångsfaktorerna i arbetet med tidiga insatser. Nämnderna ser ett behov av en gemensam finansiering för att ytterligare stärka förutsättningarna för arbetet. Statsbidrag såsom satsningen på *sociala insatser i utsatta områden*, som utgår ifrån Socialstyrelsen, skulle exempelvis kunna användas för en sådan gemensam finansiering.

För att ytterligare stärka arbetet med tidiga insatser genomför nämnderna ett projekt tillsammans med Region Skåne och polisen – *Trygga barnet*. Målet är att utveckla och införa en modell som bygger på och omfattar gemensamt synsätt, arbetssätt och verktyg för samverkan kring barn och unga. Arbetssättet inspireras av *Backa barnet*, som utvecklats i Ystad kommun med den så kallade Skottlandsmodellen som förlaga. Projektet är en del i Socialstyrelsens och Skolverkets satsning på brottsförebyggande tidiga samordnade insatser och pågår under åren 2021 till 2023.

Fri från våld - en gemensam angelägenhet

Det är en mänsklig rättighet att vara fri från våld och att få sin kroppsliga integritet respekterad men under de senaste åren har antalet anmälningar på grund av hot och våld i familjen ökat (se föregående avsnitt).

En person kan använda våld i olika sammanhang. Den som utsätts i en miljö riskerar ofta att också utsättas på fler ställen. Personen kan vara offer i en situation och våldsutövare vid ett annat tillfälle. Ett effektivt trygghetsarbete behöver därför ske gemensamt av stadens alla nämnder och styrelser. För att minska våldet, och helst få det att upphöra, måste ett nära samarbete finnas med andra myndigheter och aktörer i civilsamhället.

Nämnden arbetar med ett förslag till *Plan för barn- och kvinnofrid och mot våld i nära relation, bedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld, sex mot ersättning och människohandel 2021–2026* som planeras antas i kommunfullmäktige under 2021. Malmö stad vill med planen förebygga och förhindra våld, medverka till att trygga barn och ungas uppväxtvillkor samt säkra att de som utsätts för kränkningar och våld får stöd och skydd utifrån sina behov.

Fler Malmöbor i självförsörjning

Arbetsmarknads- och socialnämnden bedömer att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden är en viktig samverkanspart och framgångsfaktor för att fler Malmöbor ska bli självförsörjande. Samordning av ledning och styrning samt gemensamma och prioriterade områden gagnar de Malmöbor som har behov av utbildning för att nå målet självförsörjning.

Att tydligare koppla samman näringslivsutvecklingen i staden med arbetsmarknads- och vuxenutbildningsfrågorna bedöms bidra till att fler Malmöbor kan ta del av de lediga jobben i staden. En utveckling av gemensamma analyser bedöms också bidra till att alla nämnder delar samma behovs- och målbild. Här skulle bland annat den nyligen tillsatta *tillväxtkommissionen* kunna bidra och nämnden kommer att bidra till kommissionens arbete när möjlighet ges.

I Malmö har cirka 9 250 hushåll varje månad behov av ekonomiskt bistånd och ungefär 70 procent av dem har haft ekonomiskt bistånd i mer än ett år. Det finns alltså en stor potential i Malmö som, med utbildning, matchning och stöd, kan bidra till stadens och omvärldens behov av kompetensförsörjning.

Ett samordnat arbete för att motverka hemlöshet

Då hemlöshet påverkar barn och ungas förutsättningar för att klara skolan, unga Malmöbors förutsättningar för att etablera sig på arbetsmarknaden eller börja studera och vuxnas möjligheter att ta ett arbete, så bör utsatta gruppers möjligheter att få en bostad som de har råd att efterfråga prioriteras av samtliga berörda nämnder. Kommunfullmäktiges mål för åren 2020 till 2022 tydliggör att det krävs samverkan mellan berörda nämnder för att motverka hemlöshet på grund av bostadsbrist.

Nämnden bedömer att det nya *Program för bostadsförsörjning* som ska antas i kommunfullmäktige under 2022, bör ha en inriktning mot att fördela bostäder utifrån behov till vissa särskilt utsatta grupper. Programmet kan ha en påverkan på utvecklingen av hemlösheten under åren 2023-24 och framåt.

De bostadspolitiska målen i Malmö stads nuvarande bostadsförsörjningsprogram innebär bland annat att Malmö stad ska "särskilt verka för att utsatta gruppers behov tillgodoses" och att MKB ska "erbjuda goda bostadsmiljöer som alla kan efterfråga". Då nämnden under 2020 beviljade tillfälligt boende till i genomsnitt 730 hushåll i månaden, gör nämnden bedömningen att det återstår ytterligare arbete för att kunna uppnå dessa mål under mandatperioden.

Stadsrevisionen har rekommenderat kommunstyrelsen att utifrån reglementena förtydliga ansvarsfördelning och gränsdragning mellan de nämnder som har uppdrag som påverkar hemlösheten i staden. Nämnden bedömer att det finns behov av att ytterligare förtydliga ansvarsfördelningen utifrån nuvarande reglementen och att eventuellt göra en översyn av reglementena. Nämnden bevakar denna fråga i samband med stadskontorets pågående uppdrag att göra en översyn av nämndernas reglementen.

Stadsrevisionen har även gjort bedömningen att det behövs en övergripande strategi för hemlöshetsarbetet i Malmö stad och nämnden delar denna bedömning. Nämndens förvaltning har deltagit i arbetet med att ta fram ett förslag till en sådan strategi (*Program för att motverka hemlöshet*). Programmet föreslås gälla under nuvarande mandatperiod till och med år 2022, men är ännu inte antaget av kommunfullmäktige.

Gemensamt arbete för god och nära vård

Malmö stads tre socialnämnder, funktionsstödsnämnden, hälsa-, vård- och omsorgsnämnden samt arbetsmarknads- och socialnämnden bedriver verksamhet som riktar sig till barn och vuxna som bor eller vistas i kommunen och har särskilda behov av stöd och hjälp som inte kan tillgodoses på annat sätt än genom att ansöka om hjälp från nämnderna. Insatserna ska, med respekt för Malmöbornas självbestämmanderätt och integritet, syfta till att stärka individen för att denne i så stor utsträckning som möjligt ska kunna leva ett självständigt liv som aktiv samhällsmedborgare. De tre socialnämnderna har fortsatta ambitioner att säkerställa en långsiktigt socialt hållbar utveckling i Malmö stad, vilket innebär att leverera verksamhet av god kvalitet till målgrupperna och att detta görs på ett effektivt sätt. Ett fortsatt tätt och utvecklat samarbete mellan de tre nämnderna är av stor vikt framöver för att respektive nämnd ska

kunna erbjuda Malmöborna en god service och ett gott stöd även där det inte framgår med tydlighet vilket reglemente behovet faller inom.

Den psykiska ohälsan i samhället har ökat under de senaste 10 till 15 åren, både bland barn och bland vuxna. Vuxna i Malmö och i Skåne har också sedan tidigare sämre psykisk hälsa än rikssnittet (källa: Region Skånes folkhälsorapport 2020, Malmö stads hållbarhetsrapport 2017). Sedan början av coronapandemin har bland annat SKR påpekat att det i kristider finns en risk för ökad psykisk ohälsa. Region Skåne, och andra regioner, rapporterade att personer med missbruk och beroende mår sämre under 2020 och att antalet återfall har ökade.

Personer med psykisk ohälsa behöver ofta hjälp från flera olika myndigheter och nämnder inom Malmö stad. För att kunna tillgodose dessa Malmöbornas behov av stöd och hjälp behövs en sammanhållen vård i staden. Under 2021 arbetar avdelningschefer från funktionsstödsnämndens och arbetsmarknads- och socialnämndens verksamheter aktivt med strategisk samverkan för målgruppen. Arbetet är prioriterat och kommer att fortsätta under kommande år med fokus på integrerade och samordnade verksamheter. Nämnden välkomnar stadskontorets översyn av nämndernas reglemente för att förtydliga ansvaret för målgruppen samt i förhållande till den nya socialtjänstlagen och samsjuklighetsutredningen som nämndes i föregående avsnitt.

Utveckla arbetet med social respons och samverkan med civilsamhället

I oktober 2019 fattade kommunfullmäktige beslut om att överföra ansvaret för stadens centrala krisstöd till arbetsmarknads- och socialnämnden. Ett omfattande utvecklingsarbete har bedrivits och idag finns utarbetade system och rutiner för att ge krisstöd och social respons vid oönskade händelser i staden, exempelvis skjutningar, sprängningar och bränder.

En betydande del av arbetet vilar på förvaltningens ordinarie resurser, såsom *centrum för brottsutsatta och medling* samt fältverksamheten. Genom ett mer synligt och aktivt krisstöd har antalet Malmöbor som tar kontakt med verksamheterna ökat markant. För att kunna bygga vidare på det goda arbete som görs, där befintliga resurser kan mobiliseras både före, under och efter en oönskad händelse ser nämnden ett behov av att ytterligare resurser tillförs.

En nära samverkan med civilsamhället och lokala aktörer är avgörande för att trygghetsarbetet och den sociala responsen vid oönskade händelser ska ge effekt i form av ökad, synlig närvaro i Malmös områden och för att invånarna ska uppleva större trygghet och stöd. Ett sådant arbete har påbörjats i delar av staden. Genom utvecklad samverkan och relationsbyggande kan fler goda krafter tillsammans bidra till Malmös trygghet och gemenskap. För att kunna fortsätta arbetet, vilket kräver kontinuitet och långsiktighet från stadens sida, ser nämnden behov av att ytterligare resurser tillförs området.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågeställning:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver? Beskriv även förändrade arbetssätt och/eller samarbete med andra som leder till förbättrad kvalitet och/eller minskade kostnader.

Arbetsmarknads- och socialnämnden utgör som socialnämnd det yttersta skyddsnätet för människor inom nämndens målgrupp som vistas i Malmö stad. Verksamheten fokuserar särskilt på barn och unga, människor med missbruk, brottsoffer och andra människor i utsatthet. Arbetsmarknads- och socialnämndens ansvarsområde styrs i hög utsträckning av lagstiftning.

Arbetsmarknad och ekonomiskt bistånd

Arbetsmarknads- och socialnämnden har sedan den bildades den 1 maj 2017 haft fokus på att fler Malmöbor ska bli självförsörjande, framför allt genom arbete och/eller studier. Under det första halvåret 2021 har i genomsnitt 530 färre hushåll beviljats bistånd varje månad i jämförelse med samma period 2017.

Nämndens verksamheter bedriver ett brukarnära arbete med fokus på att alla som kan arbeta, ska arbeta utifrån inriktningen *arbete först* som nämnden har beslutat om. Nämndens verksamheter har i uppdrag att bistå den enskilde med rätt stöd i denna målsättning.

Under våren 2020 gjorde kommunstyrelsen tillsammans med arbetsmarknads- och socialnämnden en utredning om de bakomliggande orsakerna till Malmö stads höga kostnader för ekonomiskt bistånd. Utredningen visade bland annat att Malmö sedan många år tillbaka har en hög andel invånare som uppstår ekonomiskt bistånd och en hög arbetslöshet, trots att antalet arbetstillfällen i staden ökar. Statistik från arbetsförmedlingen visar att antalet arbetslösa med en utsatt ställning på arbetsmarknaden, som har svårare att få jobb, har ökat i Malmö under de senaste 10 åren.

Nämndens inriktning, socialtjänstlagens intentioner samt forskning visar att aktiv planering, individuellt anpassat stöd och insatser samt regelbunden uppföljning är en framgångsrik strategi för att få fler personer självförsörjande. Nämnden arbetar aktivt med att erbjuda den enskilde möjligheter till parallella, sammanhängande insatser som leder till förflyttningar mot självförsörjning eller direkt till självförsörjning. För att lyckas i uppdraget behövs ett omfattande samarbete inom förvaltningen, med andra förvaltningar, med andra myndigheter och med näringslivet. Förvaltningens omorganisation under 2020 bedöms ha lett till effektivare samarbeten som ökar flödena från ekonomiskt bistånd till arbetsmarknadsinsatser och i sin tur till självförsörjning.

Det finns en matchningsproblematik på arbetsmarknaden i Malmö där arbetsgivare har svårt att rekrytera samtidigt som arbetslösheten är hög. Därför fortsätter nämnden också att arbeta riktat mot arbetsgivare och bristyrken för att fler deltagare ska kunna ta del av parallella insatser som till exempel att kombinera sociala insatser, arbete eller praktik och studier. Samarbete och samverkan med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden är viktig för att fler personer med en låg utbildningsnivå ska gå vidare till olika former av vuxenutbildning. Detta behov hos Malmöborna visar på vikten av att staden prioriterar vuxenutbildning under kommande år.

Nämnden har ett särskilt fokus på vissa målgrupper med ekonomiskt bistånd:

- Personer med långvarigt försörjningsstöd - att bryta långvarigt försörjningsstöd och korta biståndstiderna samt förebygga att fler hushåll har långvarigt försörjningsstöd.
- Barnfamiljer - färre barn ska växa upp i familjer som har försörjningsstöd och alla barn ska ha en trygg boendesituation. För de barn som lever i ekonomisk utsatthet eller hemlöshet ska nämnden bidra till att tiden i utsatthet blir så kort som möjligt.

- Unga vuxna (18-29 år) - gruppen är prioriterad och nämnden arbetar för att fler ska få tillgång till arbetsmarknadsinsatser och avslutas till arbete eller studier. Nämnden ökar samverkan med andra aktörer som till exempel gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden kring unga som varken arbetar eller studerar. Det finns få insatser till målgruppen via arbetsförmedlingen vilket försvårar samverkan.

Nämnden ser också behov av att arbeta vidare med insatser som prövats under de senaste åren. *Malmökraften* gör skillnad för några av de mest utsatta på arbetsmarknaden. *Individual placement and support* (IPS) för personer med psykisk ohälsa eller missbruk är en insats som anpassats särskilt efter målgruppens behov av stöd.

Arbetsmarknads- och socialnämnden kommer under perioden att fortsätta att utveckla sitt arbete med att förebygga misstänkta bidragsbrott. Nämnden kommer att bedriva och utveckla arbetet i nära samverkan med andra nämnder och bolag samt i samarbete med statliga myndigheter såsom polisen, Försäkringskassan och Skatteverket.

Nämnden bedömer att det kommunövergripande arbetet med att säkra totalt 1 500 arbetsmarknadsanställningar i staden bör fortsätta under kommande år med ett fortsatt uppdrag från kommunfullmäktige till samtliga nämnder. Malmö stad är en stor arbetsgivare som har möjlighet att introducera Malmöbor med en utsatt ställning på arbetsmarknaden till en stor bredd av yrken.

Boende och hemlöshet

Arbetsmarknads- och socialnämnden har under de senaste fyra åren bedrivit ett aktivt arbete för att minska den hemlöshet där nämndens ansvar är tydligt enligt lagen och reglementet. Nämndens uppdrag är att tillsammans med tekniska nämnden förebygga och motverka hemlöshet. Uppdraget är att bedöma behov av bistånd till boende till nämndens målgrupper och säkra en god kvalitet på insatserna men inte att lösa det grundläggande problemet med bostadsbrist.

Enligt Malmö stads kartläggning minskade hemlösheten i Malmö under både år 2019 och 2020. Sedan 2018 har hemlöshet, framför allt av strukturella skäl, bland vuxna minskat med nästan 60 procent. Under samma tidsperiod har också mottagandet enligt bostättningslagen minskat (se *förändringar i omvärlden*).

Sammantaget har minskningen av hemlösheten och mottagandet av nyanlända lett till stora förändringar i behovet av boendelösningar för Malmöborna. Att hantera de förändrade behoven har väsentligt förenklats genom att alla boenden nu är samlade inom organisationen och att bokningen av tillfälliga boenden är samlade hos bokningscentralen. Organiseringen bedöms också leda till en bättre kvalitet för Malmöborna. Utifrån de förändrade behoven fortsätter nämnden att öka effektiviteten i nyttjandet av lokaler och att säkra tillgång till rätt boendeformer för rätt målgrupper.

För att minska kostnaderna och säkra kvaliteten i externa boendelösningar har nämnden genomfört upphandlingar av boende med och utan stöd. En upphandling av skyddade boenden planeras men svar från upphandlingsmyndigheten avseende sekretessfrågor inväntas.

Sedan maj 2019 gäller inom nämndens verksamheter en ny vägledning för bistånd till boende. Vägledningen är en anpassning till den rättspraxis som råder inom området och innebär att enbart hushåll med speciella svårigheter kan få bistånd enligt socialtjänstlagen till långsiktiga boendelösningar. Vägledningen samt den hemlöshetsinsats som nämnden genomförde under 2018 och 2019 har bidragit till minskade kostnader för hemlöshet.

Personer som är hemlösa av sociala skäl har större behov av stöd i sitt boende och det kan ta tid att skapa förutsättningar för hushållet att bo självständigt. Nämndens verksamheter behöver fortsätta att utveckla arbetssätt för en mer långsiktig planering för dessa hushåll. Ett samarbete kring arbetsmarknadsinsatser för hemlösa personer ska också ge ökade möjligheter till självförsörjning vilket i sin tur leder till bättre förutsättningar på bostadsmarknaden.

Nämnden kommer under perioden 2022 till 2024 att arbeta för att ytterligare öka kostnadseffektiviteten i verksamheten. Nämnden stärker det brukarnära stödet, använder boenden i egen regi mer frekvent samt följer upp effekterna av nämndens nya vägledning för bistånd till boende. Nämnden kommer fortsätta arbeta med att säkra att Malmöborna får stöd och hjälp för att hitta en egen bostad så snabbt som möjligt.

Individ- och familjeomsorg

Nämndens arbete ska bidra till att barn och unga som kommer i kontakt med socialtjänsten får förutsättningar för en god skolgång och hälsa, att personer med missbruk och beroende får förutsättningar för att självständigt klara vardagen i bostaden och i samhället samt att öka tryggheten i hemmet och i det offentliga rummet. Nämndens verksamheter ska göra detta genom:

- Att i ett tidigt skede möta upp barns och vuxnas behov av skydd och stöd och utifrån det agera och motivera till insatser.
- Minskad administration till förmån för stöd och insatser – en utredning ska alltid fokusera på att stödja Malmöbor i att reda ut sina svårigheter och ge ett mervärde för dem som omfattas av den.
- Kraftsamla kring skolelever – en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn och unga är behörighet till gymnasieskolan. Förvaltningen ska arbeta för att skapa förutsättningar för en god skolgång i samverkan med stadens skolförvaltningar.

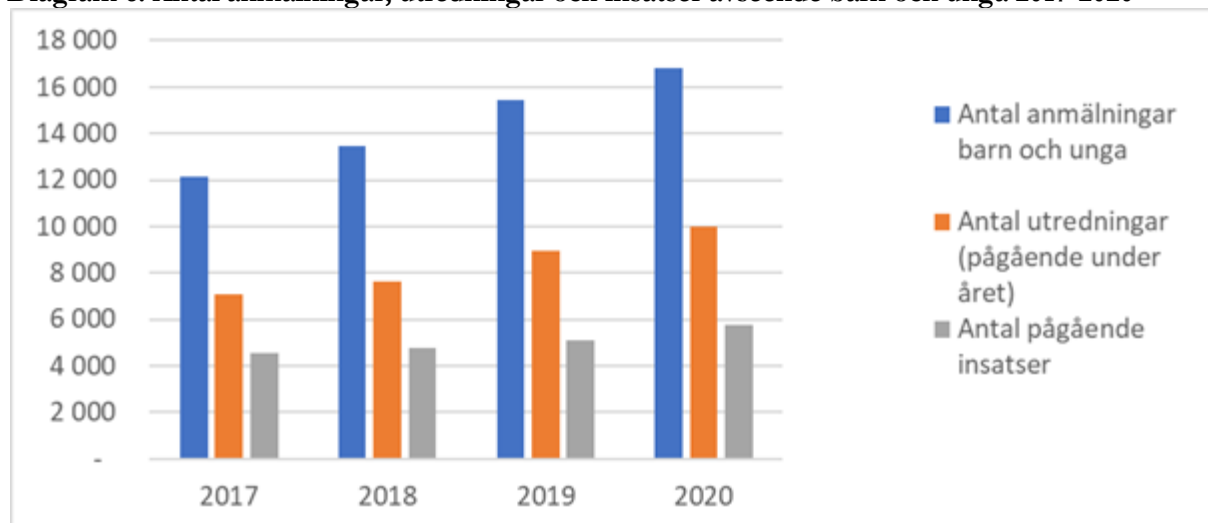
Nämndens arbete med effektivisering inom individ- och familjeomsorgen inriktar sig på att ställa om i verksamheten för att öka antalet insatser i egen regi – både öppenvård och dygnsvård – samt ha fler och flexibla insatser i hela vårdkedjan för att förbättra effekten av vården och öka kostnadseffektiviteten i verksamheten.

För att kunna genomföra effektiviseringarna krävs en viss satsning i form av både nyinrättade tjänster och införskaffande av lokaler. Nämnden ser detta som en nödvändighet för att kunna bryta den negativa trenden med fler externa placeringar och tillhandahålla vården i Malmö antingen i det egna boendet eller i förvaltningens egna institutioner.

Arbetsmarknads- och socialnämnden har under lång tid haft ett ökat inflöde av ansökningar och framförallt orosanmälningar som rör barn och unga. Mellan 2017 och 2020 ökade antalet anmälningar med 12 procent årligen i genomsnitt. Under det första halvåret 2021 är antalet anmälningar och ansökningar i stort sett oförändrat jämfört med samma period 2020.

Antalet biståndsbedömda insatser ökade under samma period men inte i samma utsträckning. Mellan 2017 och 2020 ökade antalet pågående insatser med 8 procent årligen i genomsnitt. Under det första halvåret 2021 har antalet insatser ökat med en procent jämfört med samma period 2020.

Diagram 6: Antal anmälningar, utredningar och insatser avseende barn och unga 2017-2020

Källa: Verksamhetssystemet Procapita genom Koll

Socialstyrelsen har i sin statistik visat att pojkar i åldersgruppen 13-17 år är överrepresenterade vad gäller heldygnsinsatser enligt SoL och/eller LVU och detsamma gäller i Malmö. I Malmö fick 294 pojkar i åldrarna 13-17 år heldygnsvård under 2020. Det utgör strax över tre procent av befolkningen i åldersgruppen i jämförelse med två procent i riket som helhet.

Mottagandet av ensamkommande under åren 2015 till 2017 påverkade antalet placeringar i åldersgruppen men sedan 2019 har antalet placeringar minskat i takt med att ungdomarna blivit vuxna. Under våren 2021 återstod endast cirka 40 placeringar av ensamkommande barn i Malmö.

Enligt befolkningsprognosen för Malmö ökar antalet pojkar i åldern 13-17 år med cirka 500 per år under de närmaste åren.

Om behovet av heldygnsvård ligger kvar på tre procent av pojkarna i åldersgruppen kommer behovet av heldygnsvård öka med cirka 15 placeringar om året under perioden 2022 till 2024. Beräknad kostnadsökning för nämnden, i ett sådant scenario, är runt 10 miljoner kronor om året endast för denna åldersgrupp.

Utveckla insatser för våldsutövare

Riksdagen har beslutat att det i socialtjänstlagen (2001:453) ska införas en bestämmelse om att det till socialnämndens uppgifter hör att arbeta för att personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende.

För att möta regeringens intentioner och utifrån nämndes positiva erfarenheter av implementeringen av *Sluta Skjut* har en förstudie genomförts för ett införande av strategin *Intimate partner violence intervention* (IPVI). Förstudien har genomförts i samverkan med polisen och frivården samt presenterats för styrgruppen för Sluta Skjut.

En avsiktsförklaring har upprättats mellan samverkande myndigheter som tydliggör en gemensam ambition om att implementera strategin i Malmö. En gemensam arbetsgrupp under projektledning av Malmö stad har tillsatts för att vidare utreda juridiska och verksamhetsmässiga förutsättningar för implementering.

En resursförstärkning för insatser riktade mot våldsutövare är nödvändig för att säkerställa att strategin fullt ut kan genomföras.

Hållbart arbetsliv – framtidens arbetsplats

Under 2020 implementerade förvaltningen en ny organisering. Ett av syftena med den nya organiseringen är att säkerställa att Malmöbor får en likvärdig service oavsett var i staden de bor. Under de kommande åren fortsätter arbetet med likvärdiga insatser och arbetssätt i hela förvaltningen.

I förvaltningens *handlingsplan för samverkan och arbetsmiljöarbete 2021* är ett av utvecklingsområdena samverkan och delaktighet. Under 2021 skrivs en ny lokal överenskommelse om samverkan. Arbetet med att implementera överenskommelsen och att utveckla kommunikationen mellan samverkansnivåerna kommer att fortsätta under år 2022.

Det hälsofrämjande och förebyggande arbetsmiljöarbetet ska prioriteras i linje med förvaltningens arbetsmiljömål om ett hållbart arbetsliv. Arbetsmiljön ska bidra till att skapa en god hälsa. Att förebygga hot och våld på förvaltningens arbetsplatser är ett prioriterat arbetsmiljöområde. Målet om trygga och säkra arbetsplatser implementeras i hela förvaltningen och arbetet som planeras på såväl kort som lång sikt omfattar bland annat utbildningsinsatser och framtagande av gemensamma rutiner.

Coronapandemin har förändrat arbetsituationen för alla medarbetare. Många har arbetat hemifrån och mer digitalt medan de som fortsatt arbeta på sin arbetsplats har fått vidta åtgärder för att förhindra smittspridning. Under 2021 påbörjar förvaltningen och staden som helhet ett arbete kring *framtidens arbetsplats*. Syftet är att ta fram en inriktning för hur vi ska arbeta efter pandemin utifrån erfarenheter under det senaste året. Både medarbetarnas upplevelser kring arbetsmiljö och brukarnas behov av stöd och hjälp behöver vara delar i arbetet.

Digitalisering

Nämnden har ett omfattande arbete med digitalisering som kommer att fortsätta även under perioden 2022 till 2024. Digitalisering inom nämndens verksamheter bedöms leda till effektivisering, ökad kvalitet, likvärdighet och en förbättrad service till Malmöborna, samt ställer krav på förändrade arbetssätt och digital kompetens inom nämndens verksamheter. I omställningsprocessen till digitaliserade arbetssätt kan det krävas mer resurser i termer av tid för utbildning både för personal och för brukare.

Ökad användning av e-tjänster och digitalisering av information har lett till att tid kan ställas om till socialt förändringsarbete, istället för administrativt arbete. Effekterna av digitaliseringsarbetet realiserades i snabbare takt än beräknat under 2020 på grund av coronapandemin. Goda resultat inom ekonomiskt bistånd har inspirerat andra verksamhetsområden och digitaliseringsarbetet breddas nu till verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg.

Nämnden arbetar med digitala brukarnära tjänster, till exempel hjälpmedel inom beroendevården och självskattningsverktyg inom utförarverksamheter, som kan ge brukaren mer inflytande och kontroll över sin egen information och utformning av insatser. Forskning har visat att sådana tjänster kan leda till ökad självständighet.

Ramavtalet med huvudsystemleverantören för hela socialtjänstklustret löper ut i september 2023. SKR har tagit initiativ till en förstudie gällande verksamhetsstöd för socialtjänsten. Malmö stad ingår i SKR:s beställargrupp och samarbetar med nationella aktörer och andra kommuner för att etablera ett nytt modernt verksamhetssystem för socialtjänsten. En gemensam upphandling kommer att kräva samfinansiering mellan kommuner samt någon form av statlig finansiering för gemensamma delar.

Lokaler

Den nya organiseringen i förvaltningen för med sig att resurser i större utsträckning än tidigare kan samutnyttjas och att vissa administrativa kostnader minskar. Nämndens verksamheter arbetar även med ett mer effektivt nyttjande av lokaler bland annat genom att noggrant utvärdera alla hyreskontrakt som löper ut innan de förlängs. Ett särskilt projekt pågår i samband med omlokalisering av delar av arbetsmarknadsverksamheten och kan innebära behov av viss utökning av lokalbeståndet för att skapa en trygg och säker arbetsplats för alla medarbetare.

Under de kommande åren kommer nämndens verksamheter att ha tomma lokaler på grund av minskat mottagande och minskande hemlöshet som beskrivits tidigare. En avvecklingsplan kommer att tas fram och nämnden kommer att avyttra lokaler om det bedöms vara mer effektivt än att ha tomma lokaler. Att avsluta hyresavtal i förtid kan däremot leda till ökade kostnader på kort sikt.

I samverkan med serviceförvaltningen pågår en process för att hitta ersättningslokal till utrednings- och behandlingshem *Enebacken* vars lokaler inte uppfyller krav på bland annat tillgänglighet. Utökning av verksamheten planeras i samband med omlokaliseringen då brukare står i kö till både utredning och behandling och att utöka insatserna i egen regi ingår i förvaltningens åtgärdsplan för att begränsa kostnadsökningar.

Lokalanpassningar i nya inhyrda lokaler för arbetsmarknadsavdelningen pågår och omflyttning sker under större delen av 2022. Dessutom planeras för omflyttning av verksamheten från *Sigtuna*, ett boende för hemlösa missbrukare.

Kommunbidrag

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka förändringar som innebär ökade kostnader eller lägre intäkter kommer att påverka nämndens verksamhet 2022? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka förändringar pågår eller planeras inom nämndens verksamhet som innebär minskade kostnader eller högre intäkter? Vilken effekt får detta på nämndens behov av kommunbidrag?
- Vilka ekonomiska effekter kan uppnås till följd av förändrat arbetssätt / samarbete med andra på kort och lång sikt?

Arbetsmarknads- och socialnämnden har sedan 2021 en ekonomisk ram för hela nämndens verksamhet inklusive de tidigare separata ramarna för ekonomiskt bistånd och hemlöshet. Under 2020 beslutade kommunfullmäktige att utöka nämndens kommunbidrag med 395 miljoner kronor till sammanlagt 3 601 miljoner kronor. Utökningen medförde att nämnden avslutade året med ett budgetöverskott på drygt 51 miljoner kronor. Kommunbidraget för 2021 ligger på 3 558 miljoner kronor, vilket är lägre än kommunbidraget för 2020 men i nivå med nämndens nettokostnader 2020. Det lägre kommunbidraget innebär att nämnden måste finansiera kostnadsökningar till följd av växande befolkning samt pris- och löneökningar 2021 genom effektivisering av befintlig verksamhet motsvarande närmare 100 miljoner kronor.

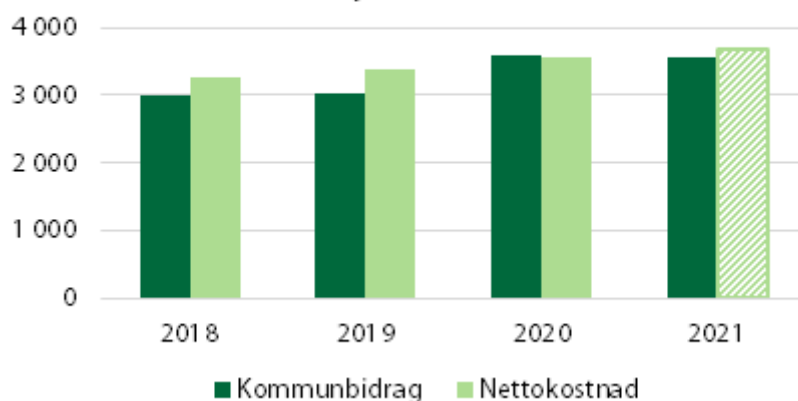
Till följd av de kostnadsökningar som skett under de senaste åren arbetar nämnden sedan 2020 för löpande effektivisering genom prioritering och omställning av verksamheten. Syftet med beslutade inriktningar och åtgärder är att uppnå en långsiktig hållbar kostnadseffektivisering samtidigt som Malmöborna får det stöd och den hjälp de har rätt till. Bland de strategier som nämnden antagit ingår *arbete först* för ökad självförsörjning med särskilt fokus på personer med långvarigt försörjningsstöd, barnfamiljer och arbetslösa unga vuxna. Utvecklat arbete med att förebygga misstänkta bidragsbrott och förhindra felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd samt reviderade riktlinjer och förtydligad vägledning vid bedömning av hyreskostnader är andra strategier som ingår. Inom individ- och familjeomsorgen fortsätter arbetet med att utöka antalet insatser i egen regi för att kunna tillgodose en större andel av behovet av öppenvård och institutionsplaceringar och därmed minska kostnaderna för externt köpt vård. Nämnden beslutade i juni 2021 om ytterligare en plan för kostnadsminskningar med 20 miljoner kronor.

Åtgärderna har börjat få effekt och bidrar till minskande kostnader inom vissa områden. Samtidigt ökar behoven av insatser i delar av nämndens verksamhet, med fortsatt höga nivåer av orosanmälningar och insatser till barn och unga samt risk för ökat behov av socialtjänstens insatser i pandemins spår. Det råder också fortsatt stor osäkerhet kring konjunkturens utveckling och hur lång tid det tar innan arbetsmarknaden återgår till ett normalläge efter pandemin, samt kring Arbetsförmedlingens omställning och finansiering.

Nettokostnaderna för nämndens verksamheter fortsätter att öka, men ökningstakten beräknas avta något under 2021. Enligt nämndens bedömning i *Ekonomisk prognos 2021* i maj ökar nettokostnaderna under året med omkring 3,5 procent i jämförelse med en ökning på 4,5 procent under 2020. Att ökningstakten dämpas under 2021 beror till stor del på att nettokostnaderna för ekonomiskt bistånd och hemlöshet minskar. Samtidigt ökar nettokostnaderna för övrig individ- och familjeomsorg samt för arbetsmarknadsinsatser.

Bedömningen av nettokostnadsutvecklingen, särskilt avseende arbetsmarknadsinsatser och ekonomiskt bistånd, är förknippad med stor osäkerhet och uppdateras löpande under året baserat på utfallet. Diagrammet nedan visar nämndens nettokostnadsutveckling och kommunbidrag för åren 2018 till 2021. En ny mer detaljerad bedömning, bland annat av merkostnader för arbetsmarknadsinsatser till följd av Arbetsförmedlingens förändrade finansiering, kommer att göras i nämndens *Delårsrapport* som överlämnas till kommunstyrelsen i september 2021.

Kommunbidrag och nettokostnader 2018-2021,
miljoner kronor

Nämndens hemlöshetsattsning samt den nya vägledningen för bistånd till boende har lett till stora kostnadsminskningar avseende hemlöshet. Kostnadsutvecklingen under 2021 visar däremot på en utplanande trend och kostnadsminskningarna bedöms inte vara lika stora under kommande år. Nämndens effektiviseringsåtgärder har lett till mer successiva minskningar eller en inbromsning av kostnadsutvecklingen.

Nämnden ser därför en fortsatt utmaning under kommande år att uppnå ökad kostnadseffektivitet samtidigt som Malmöbornas rätt till stöd och hjälp från nämndens verksamheter värnas. Stora delar av nämndens verksamheter är lagstadgade med begränsade möjligheter att påverka kostnadsutvecklingen på kort sikt. Den inbromsning av kostnadsökningarna som börjat under 2020 och 2021 bedöms fortsätta under kommande år, men det kommer att ta tid innan denna inbromsning leder till faktiska minskningar av kostnaderna.

Nämndens bedömning är därför att det finns ett behov av kommunbidragstillskott på 50–60 miljoner kronor under 2022 för att skapa rimliga förutsättningar för utförande av nämndens uppdrag kring arbetsmarknad och sysselsättning, barns och ungas uppväxtvillkor, social utsatthet samt trygghet i hemmet och i det offentliga rummet med fortsatt fokus på långsiktigt hållbara effektiviseringsåtgärder. I enlighet med anvisningarna till budgetskrivelsen ingår inte förändringar kopplade till pris- och löneökningar eller demografieffekter i denna bedömning. Tillskottet behövs också för att täcka kostnader för nödvändiga projektinsatser vad gäller digitalisering och liknande och då både för nämndens egen verksamhet samt för överförmyndarnämndens. Nämnden vill också betona vikten av att kommunfullmäktige även fortsättningsvis räknar upp nämndens kommunbidragsram utifrån beräknad demografieffekt för att upprätthålla Malmöbornas rätt till stöd och hjälp när befolkningen ökar.

Statsbidrag flyktingar

Kommunbidragsramen *Statsbidrag flyktingar* omfattar enbart intäkter i form av vissa riktade statsbidrag som kommunen får för mottagande av nyanlända som fått uppehållstillstånd. Statsbidragen regleras i förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar.

Prognosen för år 2022 är att intäkterna kommer att uppgå till 60 miljoner kronor, vilket är 14 miljoner kronor lägre än vad som budgeterats för 2021. Orsaken till de minskande intäkterna är det fortsatt minskande antalet asylsökande, vilket innebär färre personer med beviljade uppehållstillstånd på sikt.

Intäkterna avser huvudsakligen schablonersättning för kommunmottagna flyktingar som utbetalas till kommunen per mottagen individ. Enligt gällande regelverk betalas ersättningen ut från Migrationsverket under 24 månader från och med den månad då flyktingen mottagits i kommunen. Utgångspunkten för bedömningen av 2022 års intäkter är därför antal kommunmottagna personer till och med våren 2021 och antaganden om mottagningsvolymerna framöver. Beräkningen baseras på de ersättningsnivåer som gäller för 2021.

Riktade statsbidrag och övriga bidrag

Benämning/ ändamål	Ansvarig myndighet/ bidragsgivare	Prognos 2021 (tkr)	Prognos 2022 (tkr)
Riktade statsbidrag			
Utvecklingsmedel för arbete mot våld i nära relationer	Socialstyrelsen	1 517	1 517
Statsbidrag för subventioner av familjehemsplaceringar	Socialstyrelsen	2 392	2 392
Statsbidrag för att stärka arbetet med att motverka hemlöshet	Socialstyrelsen	6 589	6 589
Ungdomsjobb	Arbetsförmedlingen	7 572	0
Ersättningar för asylsökande och nyanlända	Migrationsverket	76 000	70 000
Övriga bidrag			
Överenskommelse psykisk hälsa	Sveriges kommuner och regioner	3 279	3 279
Överenskommelse om god och nära vård	Sveriges kommuner och regioner	700	700
Anställningsstöd och lönebidrag	Arbetsförmedlingen	220 000	220 000
Projekt Malmökraften	Arbetsförmedlingen	13 682	13 682
Avanti och Fram	Finsam	13 544	13 544
Krami	Kriminalvården	861	861
DUA-projekt utveckling av lokalt jobbspår	Regeringskansliet	1 050	0
SUMMA BIDRAG		347 186	332 564

Tabellen innehåller en bedömning av riktade statsbidrag och övriga bidrag exklusive den särskilda intäktsramen Stadsbidrag flyktingar.

Bedömningen av riktade statsbidrag och övriga bidrag är förknippad med stor osäkerhet då beslut om statsbidrag ofta inte fattas förrän under hösten året innan bidragsåret, eller till och med efter bidragsårets början. Under 2021 fattades till exempel beslut om bidraget för stärkt arbete för att motverka hemlöshet under innevarande år. Samtliga bidrag bygger på att verksamheten har en motsvarande eller högre kostnad än intäkten.

Ersättningar från Migrationsverket för asylsökande och nyanlända samt anställningsstöd och lönebidrag från Arbetsförmedlingen betalas ut per individ som kommunens verksamhet haft kostnader för. Prognosen för dessa bidrag bygger därmed på bedömningar om antal asylsökande och nyanlända samt antal individer med arbetsmarknadsanställningar under kommande år.

Begäran om investeringsram

I detta avsnitt beskrivs nämndens planerade investeringar för 2022 med plan för 2023-2027.

Arbetsmarknads- och socialnämndens investeringar utgörs främst av inköp av inventarier till och anpassningar av nya eller förändrade lokaler. Utfallet de senaste åren har legat omkring 4-5 miljoner. Under 2022 genomförs en större flytt av verksamheter som bland annat bedriver arbetsmarknadsinsatser och arbetsmarknadsutbildningar. I verksamheten används maskiner för exempelvis storkök och tvätterier och det är oklart hur stor del av maskinparken som kommer att kunna flyttas med till de nya lokalerna. Då flytten kan komma att kräva större nyinvesteringar avseende maskiner och utrustning begär nämnden en investeringsram på 10 miljoner kronor för 2022, samma nivå som för 2021. Under kommande år, 2023-2027, bedömer nämnden att investeringsbehovet minskar något.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2022 samt plan för 2023-2027 (belopp i tkr)

Investeringstyp	Begäran	Plan				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Maskiner, inventarier och lokalanpassningar	10 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Summa investeringsram	10 000	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000